

FİKRİ GÜNDEM

AIPPI Türkiye Bülteni

Sayı 22 / 2022

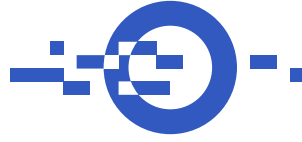
Değerli Üyeler,

Ebedi Başkanımız Sayın Sertaç Köksaldı'nın vefatının sene-i devriyesi olan Ocak ayında, bizlere sadece profesyonel başarıları, yönetim becerileri, öğretme kabiliyeti ile değil, aynı zamanda dostluğu ve ileri görüşlülüğü ile de yol gösteren Sayın Sertaç Köksaldı'yı büyük bir özlem, sevgi ve saygıyla anıyoruz.

Bizlere verdiği motivasyonu ve vizyonu her zaman hafızamızda tutmaya devam ediyor, her çalışmamızda bizlere öğrettiği ve emanet ettiği değerlerle çalışmaya devam ediyoruz.

Kendisi ile çalışma fırsatı bulduğum yıllarda çok şey öğrendim, müteşekkirim. Kendisiyle çalışmış, dostluk kurmuş olabilen birçok üyemizin benzer duyguları paylaştığını düşündüğüm bu Ocak ayında, sizler huzurunda, kalemim el verdiğince, Ebedi Başkanımızı, saygıdeğer kişiliği ve sıcacık gülüşüyle anmak isterim.

Saygılarımla,

AIPPI
TÜRKİYE

Sayı 22 / 2022

FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KORUMA DERNEĞİ

AIPPI Türkiye Ulusal Grubu

www.aippiturkey.org

[instagram.com/aippiturkey](https://www.instagram.com/aippiturkey)

[linkedin.com/aippiturkey](https://www.linkedin.com/aippiturkey)

İÇİNDEKİLER

HABERLER

ÜYELERİMİZDEN YAYINLAR

TASARIM HİKAYELERİ

İZLENİMLER

AIPPI 2021 Dünya Kongresi:

Pandeminin İkinci Yılında Yine Çevrimiçi Buluştuk • Mustafa Çağatay Akbaş.....11

AIPPI 2021 Patent Konu Sorusu:

Yapay Zeka Buluşlarında Yaratıcılık ve Açıklamanın Yeterliliği • Elif Arabacıoğlu.....13

AIPPI 2021 Marka Konu Sorusu:

Kamu Düzeni ve Genel Ahlaka Aykırı Marka Başvurularının Tescil Edilebilirliği

• Gonca Adalı Başmakçı.....15

AIPPI 2021 Tasarım Konu Sorusu:

Endüstriyel Tasarımlar ve Tekniğin Bilinen Durumunun Rolü • Bilge Taşkara.....17

AIPPI 2021 Genel Konu Sorusu:

Fikri Hakların İhlalinden Kaynaklanan Tazminatlar ve Makul Farkındalık • Muazzez Korutürk.....19

MAKALELER

Birleşik Ürün Parça Tasarımlarının Hükümsüzlüğünde Görünürlüğün Etkisi

• Muazzez Kılıç Kaymaz.....20

Tasarım Tescil Sisteminde Yenilik Kriterinin Uygulanışına Dair Tespitler

• Muazzez Kılıç Kaymaz.....27

ABAD Genel Mahkemesine Göre Tasarım Mevzuatındaki Bilgilenmiş Kullanıcı Kimdir?

(T-192/18 Sayılı VW Caddy Kararı) • Önder Erol Ünsal.....31

WIPO'DAN HABERLER

WIPO'nun .CN ve .中国 Alan Adları İçin Verdiği Anti-Cybersquatting Hizmeti 100'den Fazla Dosya Sayısına Ulaştı

WIPO Arabuluculuk ve Tahkim Merkezi, 'anti-cybersquatting' hizmetini verebilen Çin Halk Cumhuriyeti dışındaki tek akredite kurum olarak, 2 yılın sonunda 100. dosyasına ulaştı. Hizmetin başlangıcından beri en fazla şikâyet dosyası Fransa, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Çin Halk Cumhuriyeti, İtalya ve Birleşik Krallık'tan gelmiş olup en fazla şikâyetle bulunan sektörler internet ve bilgi işlem, moda, biyoteknoloji ve eczacılık, bankacılık ve finans, elektronik ve ağır sanayi olmuştur.

Global İnovasyon Endeksi 2021: Covid-19'a Rağmen, İnovasyon Yatırımları Hız Kesmeden Devam Etti. İsviçre, İsveç, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve Kore Cumhuriyeti Sıralamada Baş Çekerken Çin Halk Cumhuriyeti 10. Sıraya Yaklaştı

'Global Innovation Tracker'a "GIT" göre pandemi krizinin etkisi sektörlere göre farklılıklar göstermiştir. Yazılım, internet ve iletişim teknolojileri alanındaki şirketler ile donanım, elektrikli aletler ve eczacılık ve biyoteknoloji şirketleri, Ar-Ge ve diğer teknoloji yatırımlarını arttırırken iş modeli yüz yüze aktivite içeren taşımacılık ve turizm gibi sektörler yatırımlarını kısmıştır. GIT 2021 göstermiştir ki gelecek için en büyük umut teknolojik ilerlemededir.

WIPO Üye Ülkelerinin 62. Kongresi 4 – 8 Ekim 2021 Tarihlerinde Gerçekleşti

WIPO üye ülkelerinin 62. Kongresi WIPO'nun merkezi Cenevre, İsviçre'de gerçekleşmiştir. Covid – 19 pandemisi kapsamındaki önlemler nedeniyle toplantılar hibrit olarak yapılmıştır.

WIPO Genç Uzmanlar Programı'nı Başlatmıştır

WIPO, geleceğin Fikri Mülkiyet liderlerini yetiştirmek için yeni 'Genç Uzmanlar Programı' (YEP) i başlatmıştır. WIPO'nun ev sahipliğinde gerçekleşecek olan 2 yıllık programın amacı, özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ve Fikri Mülkiyet alanında teknik açıdan geçiş sürecinde olan ülkelerdeki yüksek potansiyelli gençleri keşfetmektir. Bu program, gençleri kendi ülkelerinde inovasyon ve yaratıcı ekosistemler alanında lider pozisyonları için yetiştirmektir.

EUIPO'DAN HABERLER

TMView Veri Tabanı 100 Milyon Markaya Ulaştı

Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ağı (EUIPN) tarafından oluşturulan ve ilk aşamada Avrupa Birliği IP ofislerinin veri tabanlarını toplamayı amaçlayan, sonrasında diğer ülkelerin dahil olması ile kapsamını 72 ülkeye genişleten TMview, 2 Aralık 2021 tarihi itibarıyla veri tabanına 100 milyonuncu markasını dahil etmiş bulunuyor.

Online Ticaret Sahte Ürünlerin En Önemli Dağıtım Kanalı Haline Geldi

Yeni EUIPO-OECD çalışması, taklit ürünlerin genellikle online ticaret kanalları ile dağıtıldığını tespit etti. Gümrük verilerini analiz eden çalışmanın sonuçlarına göre Avrupa Birliği gümrüklerinde yakalanan taklit ürünlerin %50'si e-ticaret kanallarından gelmektedir. E-ticaret kanalıyla gelen taklit ürünlerin %75'i Çin'den gelmekte en fazla ticareti yapılan taklit ürünler de parfümeri ve kozmetik, eczacılık ürünleri ve güneş gözlükleri olmaktadır.

DesignEuropa Ödüllerinin Sahipleri Belli Oldu

Bu yıl üçüncüsü düzenlenen DesignEuropa ödülleri iki ayrı kategoride sahiplerini buldu. Küçük ve yeni gelişen firmalar ödülünü, İtalyan tasarımcı Marco Bozzola'nın tasarladığı ve günışığına benzer ışık yayan aydınlatma sistemi olan Relio Aydınlatma sistemleri, Sanayi ödülünü ise Fabian Benedikter ve Ceren Bağatar'ın tasarladığı taşınabilir hasta izleme monitörü Philips IntelliVue X3 aldı.

2023 Dünya Tasarım Kuruluna Ev Sahipliği Yapmak İçin Alicante ve Tokyo Aday Oldu

Dünya Tasarım Kurulu (WDA), Dünya Tasarım Örgütü (WDO) tarafından iki yılda bir düzenlenen ve 40 ülkeden katılım sağlanan 2 günlük bir etkinliktir. Bu etkinlikte hem genel kurul toplantısı hem de tasarım sektörünün geleceğine yönelik önemli konuların görüşüldüğü toplantılar yapılmaktadır.

EPO'DAN HABERLER

EPO Başkanı, Kore Patent Ofisi Başkanı ile Görüştü

EPO Başkanı António Campinos, Kore Patent Ofisi (KIPO) Başkanı Dr. Kim Yong Rae ile çevrimiçi olarak bir araya geldi. Bay Campinos ve Dr Kim, iki ofis arasındaki verimli işbirliğini değerlendirdi ve bilgisayarla uygulanan buluşlar (CII'ler) üzerine karşılaştırmalı bir çalışma olan ilk EPO-KIPO çalışmasını başlattı. İlgili çalışma ile başvuru sahiplerine ve uygulayıcılara, hızla büyüyen bu alandaki her bir ofisin uygulamalarına ilişkin açık ve yararlı bilgiler sağlamayı amaçlamaktadır. Çalışma ilk olarak CII'leri incelemeye yönelik ilgili yaklaşımları özetlemekte ve karşılaştırmaktadır. Daha sonra çalışmada, EPO ve KIPO'dan uzmanlar tarafından paralel olarak analiz edilen on örnek olaya odaklanılmaktadır.

EPO, Patent Süreçleri için "Altın Standart" Olmaya Devam Ediyor

Kullanıcılar, Intellectual Asset Management (IAM) tarafından yapılan en son kıyaslama anketinde, patentlerinin ve hizmetlerinin kalitesi için dünyanın en büyük beş patent ofisi arasında bir numaralı EPO'yu bir kez daha seçtiler. EPO, 2010'da başladığından beri her iki kategoride de anketin zirvesinde yer aldı. Başvuru sahipleri bir önceki yıl %23 "mükemmel" olarak tanımladığı EPO'nun patent süreçlerini bu yıl dörtte birinden fazlası ile %26 olarak süreçleri "mükemmel" olarak seçmişlerdir. Sonuç itibarıyla EPO, diğer IP5 ofislerinin çok önüne geçmektedir.

EPO, Pilot Çalışma Olarak Başlattığı Video Konferans ile Gerçekleştirdiği “Oral Proceedings” Süresini 31 Mayıs 2022’ye Kadar Uzattı

Devam eden korona virüs pandemisi, seyahat kısıtlamaları ve tarafların “oral proceedings” işlemlerine katılma olanaklarını sınırlayan önleyici sağlık önlemleri ışığında, EPO; video konferans yoluyla sözlü işlemlere karşı (VICO) pilot projesini 31 Mayıs 2022’ye kadar uzatmaya karar verdi. EPO, VICO tarafından “oral proceedings” süreçlerinin yürütülmesi için kullanılan araçları geliştirmeye kararlı ve VICO araçlarının insan etkileşimini yönlendirmek için mümkün olduğunca yakın bir yaklaşım haline gelmesi için farkındalık yaratmaya ve taraflara ek eğitim sağlamaya devam etmektedir.

EPO ve WIPO Mutabakat Anlaşması İmzalandı

8 Kasım’da EPO Başkanı António Campinos, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) Genel Direktörü Daren Tang ile çevrimiçi olarak bir araya geldi. Kuruluşlar, uluslararası patent sisteminin inovasyona verdiği desteği daha da geliştirme taahhütlerini yenilediler ve ikili işbirliğine ilişkin yeni bir mutabakat imzaladılar. Anlaşma, başvuru sahipleri için teşvik ve verimliliğini artırmak amacıyla Patent İşbirliği Anlaşması’nın (PCT) usul çerçevesini iyileştirmeyi amaçlamaktadır. EPO ve WIPO arasındaki işbirliğine yönelik diğer odak alanları, sınıflandırma, veri alışverişi ve patent bilgilerinin yayılmasını içermektedir. Kuruluşlar, EPO’nun patent bilgi merkezleri ağı (PATLIB) ve WIPO’nun Teknoloji Yenilik Destek Merkezi (TISC) arasındaki sinerjiyi teşvik etme söz konusu olduğunda, sürdürülebilir büyüme ile ilgili olarak inovasyon ekosistemini destekleme ihtiyacını vurguladılar. Ayrıca, EPO ve WIPO, iş akışlarını ve süreçleri optimize etmek için ilgili bilgi teknolojisi sistemlerini geliştirmek için güçlerini birleştirecek. Buna, 2023’ün sonuna kadar tüm kâğıt tabanlı ikili PCT veri akışlarının dijitalleştirilmesi de dahildir.

Patent Bilgi Haftası, Patent Verilerinin Gücü Konusunda Farkındalığı Artırıyor – 8 Kasım 2021

EPO, 2-5 Kasım 2021 tarihleri arasında online olarak gerçekleştirilen Patent Bilgi Haftası’nda 91 ülkeden 2100’den fazla katılımcıyı ağırladı. Bu dijital etkinlik, her biri yaklaşık 250 kişinin şahsen katıldığı geleneksel Patent Bilgi Konferansı’nın devamı niteliğindedir. Dört günlük etkinlik, patent bilgisinin odaklanmış tartışması için yeni fırsatlar açarak, patent sisteminin daha erişilebilir hale geldiği yeni bir normale katkıda bulunmaktadır. Bu yılki Patent Bilgi Haftasının ana amacı, geniş bir genel kitleye ulaşmak ve patent verilerinin avantajlarından yararlanmak için artık uzman olmaya gerek olmadığını göstermekti. Etkinliğin başlangıcında katılımcılara hitap eden EPO Başkanı António Campinos; “Patent bilgisi, hepimize IP’nin gücünden yararlanma ve onu işletmeleri büyütmek ve ekonomiyi desteklemek için kullanma fırsatı veriyor. Ve bu çok önemli, çünkü her yerdeki insanlar için, yenilik, pandemiden sonra sürdürülebilir bir ekonomik toparlanma inşa etmede hayati önem taşıyacak” dedi.

EAPÖ'DAN HABERLER

EAPÖ ve WIPO, PCT Kapsamında Uluslararası Otorite Olarak İşleyen EAPÖ'ya İlişkin Anlaşma İmzaladı

22 Kasım 2021'de Avrasya Patent Ofisi (EAPÖ) heyeti, EAPÖ'nun Uluslararası Araştırma Otoritesi (ISA) ve Uluslararası Ön İnceleme Otoritesi (IPEA) olarak işleyişine ilişkin Anlaşmanın imzalanması törenine katıldı. EAPÖ Başkanı Saule Tlevlessova ve WIPO Genel Direktörü Daren Tang tarafından imzalanan anlaşma taslağı, PCT Sendika Meclisi tarafından Ekim 2021'de olağan kurulu oturumunda onaylandı. Daren Tang, EAPÖ'yu PCT kapsamında yeni bir statü elde ettiği için tebrik etti ve Ofisi bir ISA / IPEA olarak atayarak uluslararası otoritelerin coğrafyasının genişlemesini memnuniyetle karşıladı. Bay Tang, EAPÖ üye ülkelerinin dünyanın en büyük bölgelerinden birini temsil ettiğini ve atamanın Rusçanın PCT sistemindeki rolünü güçlendirmeye yardımcı olacağını vurguladı. WIPO Genel Direktörü, EAPÖ'nun faaliyetlerinin dijitalleştirilmesi ve elektronik hizmetlerin geliştirilmesindeki başarılarının altını çizdi. EAPÖ'yu, WIPO'nun himayesinde düzenlenen çeşitli girişimlerde yeni kapasitesine katılmaya davet etti ve Avrasya Ofisinin PCT kapsamındaki yeni işlevlerini keşfetme konusunda WIPO'nun tam desteğini temin etti.

Avrasya'nın İlk Endüstriyel Tasarım Patenti Yayınlandı

25 Ekim 2021'de Avrasya Patent Ofisi (EAPÖ), Rusya Federasyonu Roscosmos State Space Corporation'a ait olan 000001 numaralı endüstriyel tasarım için Avrasya patentini yayınladı. (Bilindiği üzere EAPÖ 1 Haziran 2021'den itibaren endüstriyel tasarım başvurularını almaya başlamıştır ve ofis nezdinde endüstriyel tasarımlar patent koruması yoluyla korunmaktadır: <https://www.eapo.org/en/index.php?-newspress=view&d=1197>) Avrasya Ofisi Başkanı Saule Tlevlessova ve EAPÖ departmanlarının başkanları, Avrasya endüstriyel tasarım patentlerinin yayınlanması için sistemin başlatılmasına katıldı. Endüstriyel tasarımlar için Avrasya patentlerinin verilmesine ilişkin bilgilerin yayınlanması, Avrasya Patent Sözleşmesi Endüstriyel Tasarımların Korunmasına İlişkin Protokol'ün 15 (3) Maddesi ile sağlanmaktadır. Dijital olarak yayınlanacak olan bültende; endüstriyel tasarımın başlığı, öncelik verileri ve görsellerinin yanı sıra bibliyografik verileri de içerecektir.

EAPÖ, PCT Kapsamında Uluslararası Otorite Olarak Atandı

Avrasya Patent Ofisi'nin (EAPÖ) PCT kapsamında Uluslararası Araştırma Otoritesi (ISA) ve Uluslararası Ön İnceleme Otoritesi (IPEA) olarak atanması, 7 Ekim'de düzenlenen PCT Birliği Meclisi'nin Elli Üçüncü (23. olağan) oturumunda ele alındı. PCT Birliği Meclisine atamayla ilgili olumlu bir tavsiye daha önce PCT Teknik İşbirliği Komitesi tarafından 6 Ekim 2020'deki oturumunda yapılmıştı. Meclise bir açıklama yapan EAPÖ Başkanı Saule Tlevlessova, bu atamanın Avrasya Patent Organizasyonu ve tüm Üye Devletlerden başvuranlar için önemini vurguladı. Saule Tlevlessova, Avrasya bölgesinin eğitim alanındaki başarılarını ve yenilikçi gelişim açısından potansiyelini aktardı. EAPÖ Başkanı, COVID-19 pandemisinin, EAPÖ'nun başvuru sahipleri ve Uluslararası Ticaret Bürosu ile etkili uzaktan çalışmayı sağlayan yüksek düzeyde bir dijitalleşme elde etmesinden bu yana, mümkün olan en kısa sürede Uluslararası Otorite olarak faaliyete başlama hazırlığını etkilemediğini kaydetti.

ÜYELERİMİZDEN YAYINLAR

Eser İsmi: Fikrî Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2020

Editör: Tekin Memiş

2009 yılından beri yayımlanan Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 'nın 10. Cildi olan eser; Prof. Dr. Tekin Memiş editörlüğünde kaleme alınmıştır. Sınai Mülkiyet Hukuku, Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku ve Haksız Rekabet gibi Fikri Mülkiyet Hukuku'na ilişkin pek çok makale ve incelemenin yer aldığı eserde üyelerimizin makaleleri de mevcuttur.

Eser İsmi: Sınai Mülkiyet Kanunu Şerhi

Yazarlar: Hamdi Yasaman, Tolga Ayoğlu, Fülürya Yusufoglu, Pınar Memiş Kartal, Sinan Yüksel, Zeynep Yasaman

Eser, toplam üç ciltten oluşmakta olup; 1. cilt 6769 sayılı SMK'nın 1 ila 5. Maddelerini, 2. cilt aynı kanunun 6 ila 9. Maddelerini, 3. cilt ise 10 ila 32. maddeleri ile Ortak ve Diğer Hükümler başlıklı 146 ila 165. maddelerini kapsamaktadır. Söz konusu maddeler detaylı olarak incelenmiş ve bu konularla ilgili Türk ve Avrupa Birliği yargı kararları bölüm sonlarına eklenmiştir.

Üyelerimiz tarafından yazılan yayınlara sizin de ekleyecekleriniz var ise derneğimizin Fikri Gündem komitesi ile iletişime geçmenizi bekliyoruz.

VW BEETLE NAMIDIĞER VOSVOS

İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanya'da ekonomi kötüyken araba fiyatları çok yüksektir. Adolf Hitler halk için bir otomobil üretiminin yapılmasını ister. Bu arabanın Fiyatı 1000 Reich Mark'ı geçmeyecek, 60 mil hızla gidebilecek, 3 yetişkin 2 çocuk veya 3 silahlı asker taşıyabilecektir. 1934 yılında tasarım ofisini açan Ferdinand Porsche ile görüşür. Ancak Ferdinand Porsche'nin orijinal tasarımı üretime geçmiş halinden daha basittir, onu üretim haline kavuşturan nihai detaylarını ise Adolf Hitler tasarlar. Böylece Volks-wagen yani Türkçe anlamı ile 'halkın otomobili' üretime geçer. 7 Haziran 1938 yılında ilk Vosvos, 'Motor' dergisinde "Hitler'in sevinç getiren güç otomobili" başlığı ile duyurulur.

ANGLEPOISE MASA LAMBASI

Bu klasik endüstriyel tasarım parçası, ilk olarak 1932'de, o sırada araç süspansiyon sistemleri üzerinde çalışan bir otomobil tasarımcısı olan George Carwardine tarafından tasarlandı. Öncelikle atölyeler ve ameliyathaneler gibi çalışma ortamları için geliştirilen Anglepoise lambasını tanımlayan çok yönlü dört yaylı mekanizmaya ilham veren, bu alandaki çalışmasıydı, ancak daha basit bir üç yaylı versiyonu kısa sürede evlere de girdi.

Mustafa Çağatay Akbaş*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

AIPPI 2021 Dünya Kongresi: Pandeminin İkinci Yılında Yine Çevrimiçi Buluştuk

2021 yılı her ne kadar eski hayatımıza ve çalışma düzenimize dönme yönündeki beklentilerimizi tam anlamıyla karşılamamış olsa da bir gerçeği gözler önüne serdi: bizler çevrimiçi toplantılara ve organizasyonlara alıştık. Bu yıl düzenlenen AIPPI Dünya Kongresi de bunun en güzel örneklerinden biri oldu.

AIPPI 2020 Dünya Kongresi 15-22 Ekim 2021 tarihleri arasında çevrimiçi olarak gerçekleştirildi.

COVID-19 salgınına karşı aşının bulunması ve aşılama hızının artmasına rağmen salgının oluşturduğu riskin devam etmesi sebebiyle AIPPI Uluslararası Büro bu yıl da Dünya Kongresi'nin çevrimiçi organize edilmesine karar verdi. İlk kez 2020 yılında çevrimiçi olarak düzenlenen kongrenin bu yılki platformunda birçok geliştirme ve yenilik yer aldı.

Kongre tarafından getirilen değişikliklerden belki de en akılda kalan bu yıl düzenlenen AIPPI Café buluşmaları oldu. 36 farklı Café'de buluşan üyeler, serbest ticaret anlaşmalarından fintech'e, video oyunlarından yapay zekaya kadar birçok konuda fikri mülkiyet haklarının konumunu ve önemi tartıştı.

Bu yılki Dünya Kongresi'nde dikkat çeken bir başka gelişme ise kongrenin hemen öncesinde 12 Ekim 2021'de düzenlenen "Young AIPPI Forum - The Resilient Professional" isimli sanal buluşma oldu. Bu buluşmanın amacı genç AIPPI üyelerinin yaşadığı sorunları ortaya koymak ve gençlerin kendi koşulları ile iş hayatından beklentilerinin dengelenmesine yardımcı olmaktı. Oldukça yenilikçi ve çözüm odaklı olan bu sanal buluşma büyük bir ilgi gördü.

Her yıl olduğu gibi bu yıl da kongrenin en kilit unsurlarından biri dört "Çalışma Sorusu"nun (Study Questions 276, 277, 278, 279) son taslaklarının tartışılması ve oylanması oldu. Hararetli tartışmaların olduğu oylamalarda sonuç belgeleri onaylandı ve ilke kararlar böylece oluşturulmuş oldu.

AIPPI bu yıl da, entelektüel tartışmaların yanı sıra, networking çalışmalarına verdiği önemi bir kez daha ortaya koydu. Çevrimiçi platformda oluşturulan sanal kafe ortamında toplantılar düzenlenme imkânı tanıyan bir oyun tanıtıldı. Oyunun amacı çeşitli odalarda gezerek, adeta gerçek bir kongre merkezinde yüz yüze görüşülüyor gibi, karşınıza çıkan insanlarla sohbet etmektir. Katılımcıların oldukça ilgisini çeken oyun pandemi koşullarında evlerinde kapalı kalan herkese bir nebze olsun sosyalleşme fırsatı tanımış oldu.

Kongre süresince Çalışma Sorusu toplantılarına ve AIPPI Café buluşmalarına ek olarak AIPPI organlarının (ExCo, Standing Committees Meeting vb.) toplantıları da en iyi şekilde yürütüldü ve üyeler oylarını kullandı.

22 Ekime 2021 tarihinde yapılan final oturumu ve AIPPI Global Bilgi Teknolojileri Sorumlu Başkanı Bay Harry D. Moseley'in konuşması ile AIPPI 2021 Dünya Kongresi son bulmuş oldu.

2022 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin San Francisco şehrinde, 2023 yılında ise ülkemizde yapılması beklenen AIPPI Dünya Kongresi'nin her yeni yılında tartışmaya açacağı farklı soru ve sorunlar ile fikri mülkiyet dünyasına değer katacağına şüphe yok. Bizler de ortaya çıkacak sonuçları merakla bekliyoruz.

AIPPI 2021 Dünya Kongresi hakkında detaylı bilgi ve görsellere ulaşmak isterseniz <https://aippi.org/events/aippi-world-congress-news/> adresini ziyaret edebilirsiniz.

Elif Arabacıoğlu*

AIPPI Türkiye /Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

AIPPI 2021 Patent Konu Sorusu: Yapay Zekâ Buluşlarında Yaratıcılık ve Açıklamanın Yeterliliği

AIPPI 2021 Uluslararası Kongresi, devam eden pandemi süreci nedeniyle bu sene de çevrimiçi olarak gerçekleşti. Bu yılki Kongre’de, özellikle geçen sene edinilen dijital kongre deneyimleri de eklenerek, katılımcı üyelere interaktif bir dijital kongre deneyimi yaşatıldı.

2021 yılının patent alanındaki çalışma konusu “*Yapay Zekâ Buluşlarında Yaratıcılık ve Açıklamanın Yeterliliği*” (“*Inventiveness and sufficiency of disclosure in AI inventions*”) olarak belirlenmişti. Çalışma konusunda, esas olarak, yapay zekâ buluşlarında, özellikle yapay zekânın buluşlarda artan katkısı da dikkate alınarak, “*teknikte uzman kişi*” (“*the person skilled in the art*”) ve “*yaygın genel bilgi*” (“*common general knowledge*”) tanımları yeniden değerlendirilmiş, bu değerlendirmeler ışığında yapay zekâ tarafından veya katkısıyla gerçekleştirilen buluşlar bakımından “*buluş basamağı*” ile “*açıklamanın yeterliliği*” konularındaki prensipler ülkeler tarafından yeni bir perspektifle tartışılmıştır.

Nitekim, bu seneki patent çalışma konusu bir yönüyle 2020 yılının patent çalışma konusu olan “*Yapay Zekâ kullanılarak yapılan buluşlarda buluşçu kavramı*” (“*Inventorship of inventions made using Artificial Intelligence*”) çalışmalarının da devamı niteliğindedir ve yapay zekâ tarafından veya katkısıyla gerçekleşen buluşların patentlenebilirliği sorunsalına bütünsel bir bakış imkânı sunmaktadır.

Çalışma sürecinde; AIPPI ulusal ve bölgesel gruplar ile bağımsız üyelere toplamda 37 rapor sunulmuştur. Bu raporlar üzerinden AIPPI Genel Raportör Ekibi tarafından yapılan değerlendirme neticesinde bir özet rapor hazırlanmıştır. AIPPI Dünya Kongresi Çalışma Komitesi (“Çalışma Komitesi”) bünyesinde yapılan çalışmalar ile genel oturum (“*plenary session*”) sonrasında yapılan oylamalar sonucunda, rapor nihai hale getirilmiş ve AIPPI Yürütme Komitesi tarafından çevrimiçi yapılan oylama neticesinde, 2021 patent çalışma konusuna ilişkin Karar (“*Resolution*”) olarak kabul edilmiştir.

Ülkeler tarafından cevaplanan 2021 yılı patent çalışma kılavuzunda tartışılan başlıca hususlardan biri yapay zekânın farklı girdilerden öğrenebilme ve teknik çözümler çıkarma potansiyeli de değerlendirilerek, yapay zekânın yaratıcı bir faaliyet gerçekleştirdiği buluşlar bakımından, “*buluş basamağı*” ve “*açıklamanın yeterliliği*” değerlendirmelerinde temel alınan standartlarda bir farklılığa gidilmesinin gerekli olup olmadığı idi.

AIPPI 2021 patent çalışma konusunda, özetle şu kararlar alınmıştır;

Kararda öncelikle “teknikte uzman kişi” (“the person skilled in the art”) tanımı irdelenmiştir ve böylelikle, yapay zekâ tarafından veya katkısıyla gerçekleştirilen buluşlar ile yapay zekâ teknolojisi kullanılmadan gerçekleştirilen buluşlar bakımından “teknikte uzman kişi” tanımının aynı olması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda, “teknikte uzman kişi”nin yapay zekâ teknolojisini, buluşun ilgili olduğu alanda ve belirlenen tarihte ortalama bir kişiden beklendiği durumda kullanması gerektiği de Karar’a eklenmiştir.

Benzer şekilde, “yaygın genel bilgi” (“common general knowledge”) açısından da “yaygın genel bilgi” tanımının yapay zekâ tarafından veya katkısıyla gerçekleştirilen buluşlar ile yapay zekâ teknolojisi kullanılmadan gerçekleştirilen buluşlar açısından bir farklılık göstermemesi gerektiğine karar verilmiştir.

Öte yandan, Karar’da yapay zekâ buluşlarında “yaratıcılık” (“inventiveness”) ve “açıklamanın yeterliliği” (“sufficiency of disclosure”) hususlarına ilişkin ise yasaların uyumlaştırılması gereği öngörülmüş ve yine bu hususlardaki değerlendirmelerde de kanunların yapay zekâ tarafından veya katkısıyla gerçekleştirilen buluşlar ile yapay zekâ teknolojisi kullanılmadan gerçekleştirilen buluşlar açısından bir farklılık yaratmaması gerektiği yönünde görüş bildirilmiştir.

Son olarak, Karar’da patent ofisi nezdinde, mesela bir patent başvurusunu değerlendirirken tekniğin bilinen durumunu araştırmak üzere, inceleme uzmanı tarafından yapay zekâ teknolojisinin kullanılabileceği konusuna yer verilmiştir. Öte yandan, patent ofislerinin inceleme sırasında yapay zekâ teknolojisini kullanarak bir buluşu yeniden yapmaya çalışamaması gerektiği konusu da Çalışma Komitesi nezdinde yapılan tartışmalar sırasında oy çokluğu ile kabul edilen bir diğer husustur.

Kaynak: Uluslararası Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği [AIPPI- International Association for the Protection of Intellectual Property]. “Resolution 2021 – Study Question – Patent Inventiveness and sufficiency of disclosure in AI inventions”. 22 Kasım 2021. <https://aippi.soutron.net/Portal/DownloadImageFile.ashx?fieldValueld=5204>. 18 Ocak 2022 tarihinde erişilmiştir.

*Avukat, Deriş Avukatlık Ortaklığı, elif.arabacioglu@deris.com

Gonca Adalı Başmakçı*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

AIPPI 2021 Marka Konu Sorusu: Kamu Düzeni ve Genel Ahlaka Aykırı Marka Başvurularının Tescil Edilebilirliği

Pandeminin etkilerinin yoğun olarak devam ettiği günümüzde AIPPI 2021 Dünya Kongresi geçen yıl olduğu gibi Ekim ayında yine çevrimiçi olarak gerçekleştirildi. Pandemi sonrası çevrimiçi toplantılar için artık yeni normalimiz demek sanırım çok da yanlış olmaz. Günümüzün doğal bir parçası haline gelen çevrimiçi toplantılarda artık hepimiz ustalaştık ve ilk zamanların acemiliğini attık. Bu nedenle AIPPI 2021 Kongresinin genel olarak verimli ve sorunsuz geçtiğini söyleyebiliriz.

Bu yıl marka çalışma grubumuzun sorusu “Kamu Düzeni ve Genel Ahlaka Aykırı Marka Başvurularının Tescil Edilebilirliği” olarak belirlenmişti. Çalışma sorusu kapsamında kamu düzeni ve genel ahlaka aykırı markaların tescil edilebilirliği ve bu gerekçelere dayanan ret ve hükümsüzlük uygulamalarını inceledik.

Kamu düzeni ve genel ahlak kavramları dünya çapında farklı kültürel, dini ve politik değerlere göre değişkenlik göstermektedir. Farklı yargı alanlarının farklı değerleri olsa da; AIPPI, bu ret ve hükümsüzlük gerekçelerinin uyumlu hale getirilip getirilemeyeceğini araştırmanın faydalı olacağını düşündüğü için bu konu özelinde çalışmalar yapılmasına karar vermiştir. Bizler de Türkiye Grubu olarak bu çalışmalara katkı sunmaya çalıştık.

Günümüzde marka koruması ile ifade özgürlüğü arasındaki çatışmaların arttığı da göz önüne alındığında güncel ve önemli bir başlığın üzerinde çalışmak ve farklı ülkelerdeki meslektaşlarımızın uygulama ve bakış açılarını gözlemlemek bizim için de keyifli bir çalışma oldu.

Kongre boyunca 40 ülkeden katılım sağlayan meslektaşlarımızla birlikte grup toplantıları yapıldı ve çevrimiçi oylamalar ile harmonize yönergeler oluşturuldu.

Türkiye ulusal grubu olarak öncelikle aramızda çevrimiçi toplantılar yaparak gelen çalışma sorularını, mevzuatımıza uygun olarak yanıtladık ve uluslararası gruba ilettik. Sonrasında tüm ülkelerden gelen yanıtlar uluslararası grup tarafından derlendi. Derleme sonucu ortaya çıkan yanıtlar için ulusal grup moderatörlerinin katıldığı çevrimiçi toplantılar ile oylamalar yapıldı. Biz de bu çevirim içi toplantılara katılarak hem grubumuz adına önerilerimizi sunduk hem de taslak yönergeler için Türkiye Grubu adına oy kullandık. Kongre’de ise tüm ülke delegelerinin katılımları ile yönerge görüşüldü ve yine çevrimiçi olarak yapılan oylamaların neticesinde Genel Kurul tarafından Nihai Yönerge (Final Resolution) kabul edildi.

Nihai Yönerge ile ilgili önemli başlıkları aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz:

- Kamu düzenine aykırı olan markalar reddedilmeli veya hükümsüz kılınmalıdır.
- Ahlaka aykırı markalar reddedilmeli veya hükümsüz kılınmalıdır;
- Bir markanın kamu düzenine ve ahlaka aykırı kabul edilmesi için, ilgili markanın karşılaşılabileceği bağlam dikkate alınarak, ortalama duyarlılık ve hoşgörü eşiğine sahip makul bir kişinin bakış açısıyla değerlendirilmesi gerekir.
- Kamu düzeni ve ahlaka ilişkin görüşler dinamiktir ve zaman içinde değişebilir.
- Kamu düzeni ve ahlakına ilişkin gerekçeler, bölgenin her yerindeki insanların görüşlerine göre değerlendirilmelidir. Kamu düzenine veya azımsanamayacak büyüklükteki bir topluluğun veya coğrafi alanın kabul gören ahlak ilkelerine aykırı olan markalar reddedilmeli veya hükümsüz ilan edilmelidir.

Yönergenin İngilizce tam metnine aşağıdaki linkten ulaşılması mümkündür: <https://aippi.soutron.net/Portal/DownloadImageFile.ashx?fieldValueId=5205>

*Patent ve Marka Vekili, Ankara Patent Bürosu, gonca.adali@ankarapatent.com

Bilge Taşkara*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

AIPPI 2021 Tasarım Konu Sorusu: Endüstriyel Tasarımlar ve Tekniğin Bilinen Durumunun Rolü

Tüm AIPPI üyelerinin bütün yıl heyecanla beklediği etkinlik sanırım Dünya Kongresi, Kongre'nin etkileşimi en yüksek etkinliği de Çalışma Soruları ve sonunda ortaya çıkan Yönergeler.

2021 yılının 278 sayı ve "Endüstriyel Tasarımlar ve Tekniğin Bilinen Durumunun Rolü" (Industrial Designs and The Role of Prior Art) başlıklı çalışma sorusu ise *en azından benim takip edebildiğim kadarıyla* son yılların en tartışmalı/heyecanlı çalışma sorularından biriydi. Öyle ki; Kongre öncesi ulusal ekip moderatörlerinin katılımıyla düzenlenen toplantılarda üzerinde uzlaşılan metnin can alıcı maddelerinin neredeyse baştan yazıldığını söylesek çok da abartmış olmayız. Kongre sırasında diğer çalışma sorularına ilişkin oturumlar öngörülen sürede sona ererken, tasarımlara ilişkin konu sorusunun (19 Ekim 2021 tarihli Plenary Session) saatler sürmüştü (beş saate yakın) olması da bu heyecanın bir parçasıydı.

ABD ulusal grubu tarafından son dakikada getirilen değişiklik önerilerinin; Japon, Çin, Kore, Rusya, Brezilya, Tayvan, Kanada, Avustralya ve Meksika ulusal gruplarından gelen destek ve/veya benzer öneri talepleriyle desteklenmesi, bunun üzerine Belçika ve İspanya ulusal grupları önderliğinde getirilen karşıt öneriler, Yönerge'nin Avrupa Birliği Tasarım Direktiflerine getirilmesi düşünülen değişiklikler ile ne derece uyumlu olduğu tartışmaları, AB Direktifleriyle uyumlu olması savunulan Yönerge'nin dünyanın diğer ülkelerindeki sistemlerle ne kadar uyumlu olduğu/olabileceği, AIPPI'nin fikri mülkiyetin en geniş perspektifte ve en uyumlu şekilde korunması amacıyla hareket ediyor olması gerektiği... Tüm bunlar 19 Ekim 2021 tarihli Plenary Session dahil Kongre sırasındaki iki toplantıdan akılda kalanlar.

Ön çalışmalara katılmayıp (veya ön çalışmalarda sessiz kalıp), Kongre sırasında, son dakikada, bir dizi değişiklik önerisiyle beliriveren ve üstelik çoğunluğu da etkilemeyi başaran ABD ekibine teşekkür etmeliyiz belki de bize yaşattıkları bu heyecan için. Tüm bu süreçte, içerik kadar; sistemin, son dakika değişiklik önerilerine izin veriyor olmasının da katılımcılar tarafından sorgulandığını söylemeden geçmeyelim.

Konunun içeriğine de hakkettiği önem ve ciddiyetle yaklaşacak olursak; 278 sayılı çalışma sorusunun seçilme sebebini "Endüstriyel tasarımların koruma koşulları"nın düzenlendiği TRIPS Bölüm 4 Madde 25'te yer alan kavramların tartışılması, açıklığa kavuşturulması ve uyumlaştırılması olarak özetleyebiliriz. "Yenilik" ve "teknik bilinen durumu" kavramları konusunda daha önce "çalışma sorusu" formatında yapılmış herhangi bir analitik çalışma bulunmaması da (2014 yılına ait 228 sayı ve "Patents-Prior User Rights" başlıklı çalışma sorusu hariç) Q278'in belirlenme sebepleri arasında sayılabilir.

Yönerge’de belirtildiği üzere Q278 “bir tasarımın korunması için gerekliliklerin değerlendirilmesinde ve ihlal bağlamında bir tasarım hakkının koruma kapsamının belirlenmesinde endüstriyel tasarımlara ilişkin olarak tekniğin bilinen durumun rolü ile ilgilidir.” Tasarımlara ilişkin terminoloji, yargı bölgelerine göre değişebildiği için (tasarım tescili, tasarım patenti gibi) çalışma kapsamında “bir nesnenin veya imalat ürününün dış görünüşünü veya süslemesini korumaya yönelik, tescilsiz ve tescilli veya patentli bir fikri mülkiyet hakkını” belirtmek üzere “tasarım hakkı” kavramı kullanılmış / çalışılmıştır.

Ulusal Gruplar (ve tabii Bölgesel Gruplar ile Bağımsız Üyeler) tarafından hazırlanan raporların (toplam 39 adet rapora <https://aippi.soutron.net/Portal/Default/en-GB/SearchResults> adresinden ulaşılabilir) incelenmesini müteakip hazırlanan ilk Yönerge taslağına ve özet rapora <https://aippi.soutron.net/Portal/DownloadImageFile.ashx?fieldValued=5181> adresinden ulaşmak mümkün olmakla birlikte Kongre’de kabul edilen Yönerge’nin son haline bakacak ve kabaca özetleyecek olursak;

- Bir tasarım hakkının tescil edilebilirliğinin/patentlenebilirliğinin ve/veya geçerliliğinin ve/veya koruma kapsamının değerlendirilmesinde tekniğin bilinen durumu (bir ölçüt olarak) kullanılmalıdır.
- Tekniğin bilinen durumu; dünyanın herhangi bir yerinde, herhangi bir şekilde kamuya sunulan, herhangi bir açıklamadır. Bununla birlikte, bir tasarım, açık veya zımnî gizlilik koşulları altında üçüncü bir tarafa ifşa edildiğinde, kamuya açıklanmış sayılmaz.
- Tekniğin bilinen durumunun tespitinde zaman kriteri şu iki koşula göre belirlenmelidir: (i) tescilli/patentli tasarım hakkı için başvuru tarihi veya (varsa) rüçhan tarihinden hangisi önce geliyorsa (ii) tescilsiz tasarım hakkı için tasarımın kamuya açıklandığı tarih
- Tescilli/patentli bir tasarımla ilgili olarak; hoşgörü süresi içinde yani ilgili tasarım hakkı tarihinden hemen önceki 12 ay içinde, kamuya yapılan açıklama şu iki şekilden birinde yapılmışsa tekniğin bilinen durumu olarak kabul edilmeyecektir:
- Bir tasarım hakkının geçerliliğini, ulusal mevzuatta tarif edilen yenilik dışındaki gerekçelerle tartışmak mümkün olmalıdır. (örneğin, ayırt edici özellik veya aşık olmama durumu)
- Bir tasarım hakkının yenilikten yoksun olması, tekniğin bilinen durumlarına ilişkin referansların kombinasyonuna dayandırılmaz.
- Bir tasarım hakkının geçerliliği ve koruma kapsamı, tekniğin bilinen durumu referanslarının sayısına ve genel izlenime bağlı olmalıdır.

39 grubun birer yıllık çalışmasına dayandığı için belki de 39 yıllık bir çalışma olarak bile nitelendirilebilecek Yönerge’nin orijinal İngilizce metnine ulaşmak ise elbette AIPPI web sitesi üzerinden mümkün, link ise aşağıda:

<https://aippi.org/about-aippi/committees/industrial-designs-and-the-role-of-prior-art>

Muazzez Korutürk*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

AIPPI 2021 Genel Konu Sorusu: Fikri Hakların İhlalinden Kaynaklanan Tazminatlar ve Makul Farkındalık

AIPPI'nin 2021 Dünya Kongresi'nde Genel Çalışma Sorusu konusu "Fikri mülkiyet haklarının ihlaline yönelik tazminatlar konusunda makul farkındalık" olarak belirlenmiştir.

Çalışma sorusu esasen, fikri mülkiyet haklarının ihlalinden kaynaklanan tazminatların hesaplanmasında, ihlal eden üçüncü kişilerin farkındalığını ve dolayısıyla ihlale ilişkin kusur derecesini tartışmaya yöneliktir.

Türkiye'nin üyesi olduğu Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması'nın 45. Maddesi aşağıdaki gibidir:

- (1) "Yargı makamları, bilerek veya bilmek için makul gerekçeler bulunduğu halde, ihlalde bulunan kişinin, hak sahibinin fikri mülkiyet hakkını ihlal etmesi nedeniyle, hak sahibine, uğradığı zararı tazmin etmeye yetecek tutarda ödeme yapmasını emretme yetkisine sahip olacaktır.
- (2) Yargı makamları ayrıca, ihlalde bulunan kişiye, hak sahibinin, makul bir avukatlık ücretini de kapsayabilecek masraflarını ödeme emri verme yetkisine sahip olacaktır. Üyeler, uygun durumlarda, hak ihlalinde bulunan kişi bilerek veya bilmesi için makul gerekçeler bulunduğu halde, ihlalde bulunmamış olsa bile, karın geri alınması ve/veya önceden belirlenmiş zararların ödenmesi emrini vermek üzere adli makamları yetkilendirebilir.

Bununla birlikte, tazminatın belirlenmesi için hesaplama yöntemleri kapsam dışında bırakılmıştır.

Çalışma sorusunda ihlal eden üçüncü kişilerin sübjektif ve objektif bilgiye sahip olmasına göre tazminat sorumluluğuna cevap aranmış ve fikri mülkiyet haklarının ihlalinden kaynaklanan zararının tazminin her halükârda karşılanması gerektiği kararına varılmıştır.

Çalışma sorusunun ayrıntılarına <https://aiippi.soutron.net/Portal/DownloadImageFile.ashx?fieldValueId=5207> linkinden ulaşabilirsiniz.

*Ortak Avukat, Deriş Avukatlık Ortaklığı, muazzez.koruturk@deris.com

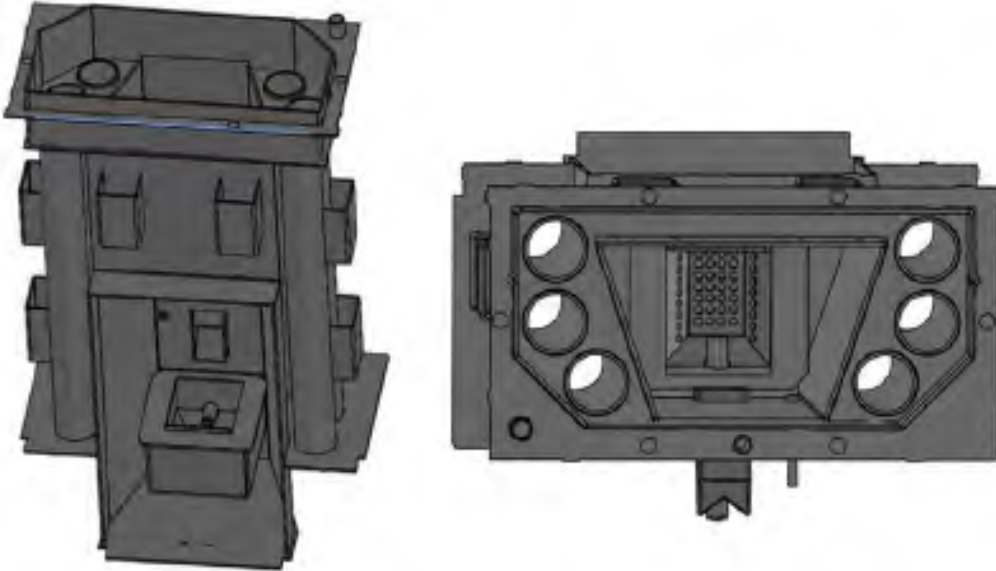
Muazzez Kılıç Kaymaz*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

Birleşik Ürün Parça Tasarımlarının Hükümsüzlüğünde Görünürlüğün Etkisi

Bu yazıda, Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi'nin ("EUIPO") ICD 111 121 sayılı kararında birleşik ürünün normal kullanımı sırasında bileşen parçanın görünürlüğüne ilişkin yapılmış olan hükümsüzlük incelemesine ilişkin karardan bahsedilecektir.

Söz konusu uyuşmazlık Lafat komerc d.o.o ("LAFAT"-hükümsüzlük talep sahibi) ile SC Biodome Europe srl ("SC BIODOME"- tasarım sahibi) arasında ortaya çıkmıştır. LAFAT uyuşmazlığa konu tescilli topluluk tasarımının hükümsüzlüğü talebiyle başvuruda bulunmuştur.

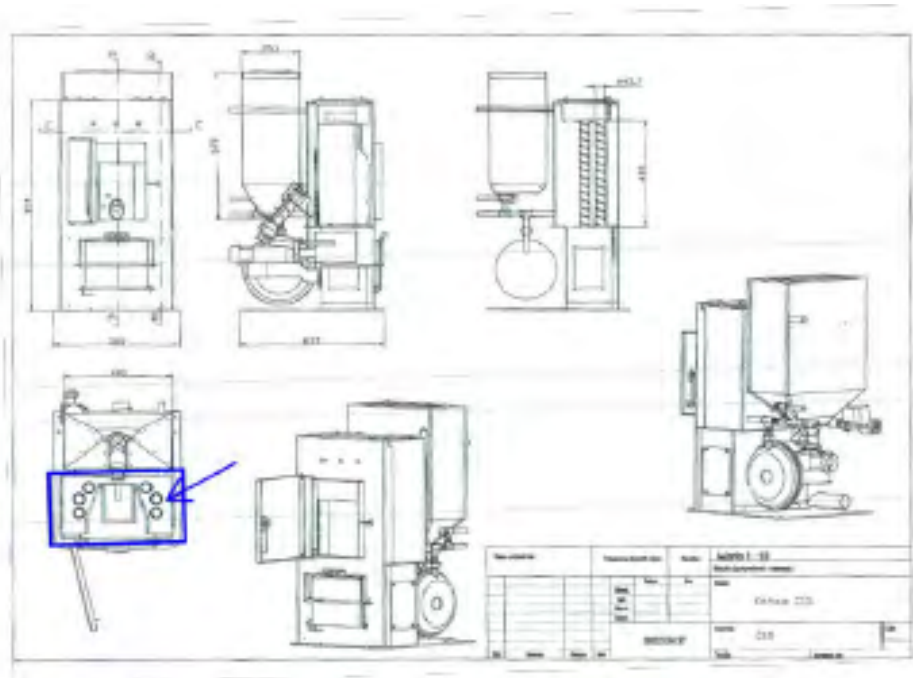
003846518-0005 nolu topluluk tasarımına ilişkin görseller

Hükümsüzlüğü talep eden LAFAT, tescil edilen tasarımın Topluluk Tasarım Tüzüğü'nün 25/1 (b), 4(2) ve (3) maddelerinde belirtilen hükümlere aykırı olduğunu belirttikten sonra iddiasında tasarımın birleşik ürün olan, görselleri aşağıda sunulan, Biodom C15, Biodom C25, Biodom H20 ve Biodom H25

gibi kaloriferlerin iç parçası olduğunu, parçanın normal kullanımda görünmediğini, parçanın güvenlik sebebiyle kaloriferin içinde kalacak şekilde monte edildiğini, tescil edilen kazanın kaloriferin üretimi esnasında görülebileceğini, birleşik ürün olan kaloriferin görünümüne hiçbir katkısının olmadığını ifade etmiş ve iddialarını desteklemek adına teknik çizimlere atıfta bulunarak uyumsuzluk konusu tasarımın hükümsüzlüğünü talep etmiştir.

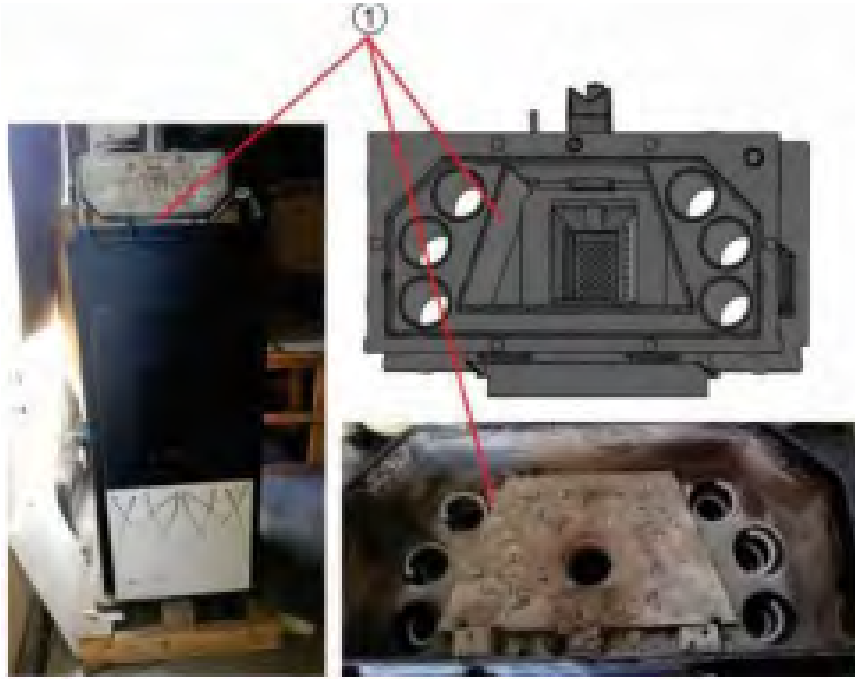
Kalorifer ürünleri

Teknik çizim

Tasarım sahibi, SC BIODOME savunmasında;

- Tescile konu tasarımı içeren ürünün (kalorifer kazanı) güvenlik nedenleriyle tüm parçalarının ve bileşenlerinin koruyucu bir kılıf içinde olması gereken birleşik bir ürünün (kalorifer) içine yerleştirilmiş bir bileşen parçayı oluşturduğunu kabul ettiğini, ancak sunulan delillerin madde 25/1-b 'de yer alan koşulların yerine getirilmediğini kanıtlamak için yetersiz olduğunu, tescilli parça tasarımının şömineler ve kaloriferde olmak üzere iki farklı ürün türünde kullanıldığını, şömine kullanılırken yanma bölümünde tutuşturulan peletlerle (talaş benzeri doğal bir yakıt) son kullanıcının şöminedeki cam kapı aracılığıyla alevlerle aydınlanan yanma bölümünün içini görebildiğini, temizlik için birleşik ürün açıldığında parçanın görüldüğünü, son kullanıcının cam kapı içeren iki üründe (Biodom H20 ve H25) camdan dolayı parçayı görebileceğini belirtmiştir.
- Kaldı ki EUIPO'nun içtihatlarının (madde 4/2'nin), bir bileşen parçanın birleşik ürünün her kullanımı esnasında bütünüyle açıkça görülebilmesinin gerekli olmadığını açıkça ortaya koyduğunu, madde 4/3, madde 4/2 uyarınca; bakım, servis veya onarım çalışmalarının "normal kullanım" olarak kabul edilmediğinden yola çıkılarak itiraz edenin iddiası olan "temizliğin" bakım olarak kabul edilmesi gerektiği şeklinde yorumun kabul edilmeyeceğini vurgulamıştır.
- Sırbistan Fikri Mülkiyet Ofisi tarafından 31.12.2018 tarihinde yayınlanan görüşe göre de birleşik ürünün bileşen parçası olan brülör kabının her gün boşaltılması ve doldurulmasının, normal kullanım olarak kabul edilebilir olduğunu belirterek hükümsüzlük konusu tasarımın bileşik ürün üzerindeki görünümünü sunmuştur.

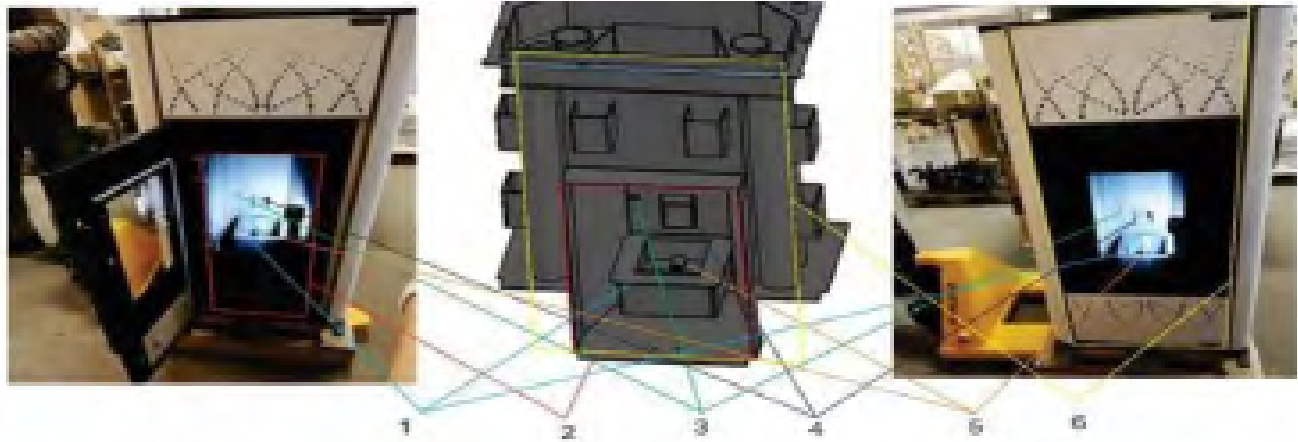

Hükümsüzlük konusu tasarımın bileşik ürün üzerindeki görünümü

Hükümsüzlüğü talep eden LAFAT, tasarım sahibinin cevaplarına istinaden;

- Tasarım sahibinin atıfta bulunduğu temizleme ve vakumlama faaliyetlerinin tescile konu olan bileşenle ilgili olmadığını, madde 4/3 kapsamındaki normal kullanımın ürünün tüm bileşenleri monte edildiğinde, sabitlendiğinde ve de kalorifer kazanı ısı ürettiğinde, ürünün çalışır durumda kullanılmasını ifade ettiğini, bileşenin yalnızca üretim sürecinde veya birleşik ürünün onarımı için demonte edilmiş halinde görülebilir olduğunu, kalorifer kazanının kalorifer kullanılırken pelet brülörünün (yanma bölümünün) cam bir kapıdan görülebilmesinin birleşik ürünün normal kullanımı sırasında bileşenin de görünür hale geldiği anlamına gelmediğini, kazanın koruyucu kapağının kapısının şeffaf olmasının tasarım seçimine bağlı olduğunu, tasarımın Biodom C15, Biodom C25 ve Biodom C kalorifer kazanlarında görünür olacağı anlamına gelmediğini, birleşik ürünün normal kullanımı sırasında boru şeklindeki hazne ve pelet brülörünün görünmediğini belirtmiştir.
- Ayrıca, Sırbistan Fikri Mülkiyet Bürosu'nun içtihatlarının EUIPO için bağlayıcı olmadığını dile getirmiştir.

Tasarım sahibi ise daha sonraki açıklamalarında aşağıdaki görseli sunarak, fotoğrafta belirtilen kısımların, cam kapıdan veya açık kapıdan birleşik ürün kullanılırken görüldüğünü ifade etmiş ve hükümsüzlük talebinde bulunan tarafından atıfta bulunulan kararların somut olay bakımından uygulanmaması gerektiğini vurgulamıştır.

Please find below the component parts corresponding to the above-indicated numbers:

- 1 – burner cup holder*
- 2 – burner chamber opening*
- 3 – metal pipe*
- 4 – square pellet dosing tube*
- 5 – Tube for putting in burning candle*
- 6 – the shape of a vertical rectangle*

Tasarım sahibi, ayrıca, Biodom pelet kazanının kullanımına dair kılavuzu ve Biodom H'nin kullanılır vaziyetteki görselini kanıt olarak iletmiştir.

Model H

Biodom H'nin kullanılıyor pozisyonundaki görüntüsü

Tüm bilgi ve belgeler ışığında EUIPO, birleşik ürünün kullanılabilmesi için yapılan hazırlıklarda görülebilen parçaların korunup korunamayacağına ve korunacaksa koruma sınırının ne olacağına ilişkin bir değerlendirme yapmıştır.

EUIPO, kararında gerekçeyi açıklamadan önce itirazla ilgili Topluluk Tasarım Tüzüğü'nün 25/1-b maddesiyle bağlantılı bir şekilde 4. madde bakımından bir inceleme yapmaya başlamış, kararında aşağıdaki hükümlere yer vermiştir.

4. madde:

(1) Bir tasarım, yeni olması ve ayırt edici niteliğe sahip olması ölçüsünde bir topluluk tasarımı ile korunacaktır.

(2) Bileşik bir ürünün bir bileşenini oluşturan bir ürüne uygulanan ya da bu tür bir üründe kullanılan tasarımın yalnızca aşağıdaki koşullarda yeni olduğu ve ayırt edici niteliğe sahip olduğu kabul edilecektir.

(a) bileşen parçanın bileşik ürün içinde kullanılması sonrasında, bu kompleks ürünün normal kullanımı sırasında görünür olması halinde

(b) bileşen parçanın bu görünür özelliklerinin kendi içlerinde yenilik ve ayırt edici nitelikte ilgili şartlara sağladığı ölçüde

(3) "Birleşik ürün", ürünün sökülüp takılmasına izin veren, değiştirilebilen birden fazla bileşenden oluşan bir ürün olarak tanımlanmaktadır.

(4) Hükümsüzlük gerekçelerinin değerlendirilmesinde, (i) birleşik ürünler ve (ii) ürünün normal kullanım sırasında görünür olup olmadığı hususu, son kullanıcıların bakış açısı dikkate alınarak ürünlerin kurulum şekli ve kullanım şekline atıfta bulunularak dikkate alınmalıdır.

Bu hükümler ışığında EUIPO,

- birleşik ürünün, 3. fıkra kapsamında, ürünün sökülmesine ve yeniden monte edilmesine olanak verecek şekilde değiştirilebilen birden fazla sayıda bileşenden meydana gelmesi gerektiğini,

- tescile konu ürünün ne olduğunu, nasıl kullanıldığını ve birleşik ürüne nasıl entegre olduğunu anlamanın önemli olduğunu, ürünün niteliği hakkında bilgi sunduğu sürece birleşik ürünün de dikkate alınması gerektiğini,
- tescilin “ısıtma kazanı” nı içerdiğini, hükümsüzlük talebinde bulunanın, bileşenin pelet yakmak için yanma kapları (pelet brülörü) ve suyu ısıtan ısı eşanjörü borusu gibi diğer elemanlarla bütünleştiğini, tasarımın suyun ısıtıldığı bir fırın görevi gördüğünü, taraflarca sunulan argümanlardan söz konusu tasarımın birleşik bir ürüne, yani bir pelet kazanına dahil edildiğini, bu açıklamalara tasarım sahibi tarafından itiraz edilmediğini,
- itiraz edilen ürünün, birleşik bir ürünün bir bileşen parçasıyla ilgili olduğunu belirledikten sonra, tescilin geçerliliğinin, parçanın dahil edildiği birleşik ürünün normal kullanımı sırasında görünür kalmasına bağlı olacağını, bu durumda “normal kullanımı” belirleyen koşulların incelenmesi gerektiğini,

bildirmiş ve normal kullanımla ilgili incelemeye geçmiştir.

Kararın ilerleyen bölümünde,

Birleşik ürünün normal kullanımı:

EUIPO ilk olarak normal kullanımı tanımlamıştır. Bu tanım uyarınca, normal kullanım bakım, servis veya onarım çalışmaları hariç, son kullanıcı tarafından kullanım anlamına gelmektedir. Bu durumda normal kullanımın, birleşik ürünün amacına uygun olarak gerçekleştirilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Birleşik ürünün en etkili normal kullanımının ise pelet kazanının dahil edildiği ve çalıştırılabildiğinde gerçekleşeceğini belirtilmiştir.

Tasarım sahibi, temizlik işleminin normal kullanımın içine dahil olduğunu ve son kullanıcı tarafından düzenli olarak yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca, pelet kazanının çalışması için de temizliğin gerekli olduğunu savunmaktadır. Bu durum değerlendirilirken, hükümsüzlük birimi temizliğin normal kullanım sayılamayacağını ancak pelet kazanının çalışması için temizliğin gerekli olduğunu kabul etmiştir. Ayrıca delil olarak sunulan kullanım kılavuzlarından birinde bakım ve temizliğin aynı alt bölümde birlikte ele alındığı görülmektedir. Bu durumda, bakım ve temizliğin bağlantılı olduğu kabul edilmiştir.

Daha önceden EUIPO Temyiz Kurulu tarafından benzer bir olay ile ilgili yapılan değerlendirme göz önünde bulundurulduğunda; sensör çipinin (bileşen parçası) yerleştirilmesinden önce olan her şeyin yalnızca hazırlık ve montaj olduğunun kabul edildiği görülmüştür. Benzer şekilde, yuvadan çıkarıldıktan sonra sensör çipiyle ilgili her şey yalnızca sökme ve saklama işleminden ibarettir. Sensör çipinin etkili normal kullanımı, biyosensör cihazına (birleşik ürün) yerleştirildiğinde gerçekleşir ve ölçülebilir/analiz edilebilir. Ayrıca, hazırlık aşamasında tasarımın görünürlüğünün herhangi bir anlam ifade etmediği kabul edilmektedir. Somut olayın bu prensipler ışığında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, SC BIODOME tarafından sunulan Sırbistan Fikri Mülkiyet Ofisi'ne ait içtihatların, EUIPO için bağlayıcı olmadığına ilişkin itirazlar yerinde bulunmuştur.

Normal kullanım sırasında görünürlük:

Hükümsüzlük talebi sahibi, tescile konu ürünün, sahibinin ticarileştirdiği bir dizi pelet kazanına ve şömineye, yani piyasada Biodom C15, Biodom C25, Biodom H20 ve Biodom H25 isimleriyle bilinen ürünlere ait olduğunu belirtmiştir.

Hem Biodom H20 hem de Biodom H25'in ön tarafında, birleşik ürünün normal kullanımı da dahil olmak üzere, kullanıcının birleşik ürünün içine herhangi bir zamanda bakmasına izin veren bir cam pencere içerdiği, delillerden açıkça anlaşılmaktadır. Deliller, büyük ölçüde tescile konu edilen/karşılık gelen bir bileşenin şömineye dahil edildiğini ve bu bileşenin bazı bölümlerinin, birleşik ürünün çalışması sırasında da dahil olmak üzere pencereden görülebileceğini göstermektedir. Bu görünen kısımların, pencereden girecek olan ışıkla ya da camın arkasında tutuşan peletlerin ortaya çıkarttığı ışık ile aydınlatıldığı anlaşılmaktadır.

Bu nedenle, hükümsüzlük birimi, şöminenin normal kullanımı sırasında bileşenin bir dereceye kadar görünür olduğunu kabul etmektedir. Bu noktada, pencerenin, ne amaçla tasarlandığının bir öneminin bulunmadığının kabulü gerekmektedir.

Tasarım sahibi, bileşenin bir kısmının birleşik ürünün (bu durumda bir pelet kazanının) çalışma koşulları altında "normal kullanım" sırasında görülebildiğini kanıtlamıştır. Bu durumda itiraz edilen tasarımın normal kullanım sırasında kullanıcı tarafından tamamen görünmez olduğu iddiası reddedilmelidir.

EUIPO hükümsüzlük birimi tarafından yapılan inceleme sonucunda LAFAT tarafından talep edilen hükümsüzlük talebinin reddi gerekmiştir." açıklamalarına yer verilmiştir.

Somut olayın şartları değerlendirildiğinde, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun ("SMK") Avrupa Birliği tüzük ve direktifleri ile büyük ölçüde uyumlu olması sebebiyle, hükümsüzlük talebinin, Türkiye'de gündeme gelmiş olması durumunda madde 55/3, 56/ 2 ve 3 kapsamında EUIPO ile paralel bir karar verilmesinin söz konusu olacağı düşünülmektedir.

SMK'ya göre, birleşik ürünün normal kullanımı ifadesinden kaloriferin ısı verdiği andaki kullanımın anlaşılması gerektiği, bu sebeple kaloriferin çalışması esnasında görünen parçanın korunabileceği, kaloriferin çalışması için gerekli olan temizlik veya hazırlık aşamasının (küllerin alınması veya yakıtın konması vb.) "normal kullanım" sayılamayacağı düşünülmektedir.

Kalorifer tasarımında bulunan cam kapı(kapak) sayesinde görülebilen kısımların koruma kapsamına dahil olması SMK ile uyumludur. Fakat bu noktada ortaya çıkan tartışma konusu, koruma görece kısımların her üründe görünür olma zorunluluğunun bulunup bulunmadığının tespittir. Kanun; birleşik ürün parça tasarımın korunması için mutlaka monte edildiği her üründe görünmesi gerektiğini şart koşmamıştır. İtiraz sahibinin bileşen parçanın cam kapak içermeyen ürünlerde görünmediğini bu nedenle de korunmaması gerektiği yönündeki itirazı tarafımızca kabul görmemiştir.

Gerek tescil öncesi Tasarımlar Daire Başkanlığı'nın yaptığı incelemede¹ gerekse hükümsüzlük davalarında EUIPO tarafından verilen kararda olduğu üzere parça tasarımlarının korunup korunmayacağına karar verilirken öncelikle; parçanın kullanılacağı ürünün birleşik ürün olup olmadığı tespit edilmeli, birleşik ürünün normal kullanımı hakkında değerlendirmeler yapıldıktan sonra bu kullanım esnasında parçanın görünür olup olmadığı incelenmelidir.

*Tasarım Danışmanı, Marka Vekili, E. TÜRK PATENT Tasarım Tescil Uzmanı, Ankara Patent Bürosu, muazzez.kilic@ankarapatent.com

1 Ağustos 2019 tarihinden itibaren Tasarımlar Daire Başkanlığı tescil aşamasında yenilik incelemesi yapmadan önce 56/2 kapsamında parçanın birleşik ürünün normal kullanımda görünür olup olmadığını incelemektedir.

Muazzez Kılıç Kaymaz*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

Tasarım Tescil Sisteminde Yenilik Kriterinin Uygulanışına Dair Tespitler

Bilim ve teknolojideki sürdürülebilir üretkenliğin altında yatan sebeplerden biri de bilime, teknolojiye, sanayiye katkı sağlayan kişilerin haklarının korunmasıdır. Hakları düzenleyen yasalar toplumsal menfaat ile kişisel menfaat arasındaki dengeyi optimum düzeyde belirlemeye çalışırlar. Dengeyi sağlayabilmek adına Kanun Koyucu, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nda (SMK) tasarım hakkının konusunu tanımlarken, aynı zamanda koruma kapsamını, hakkın sınırlandırıldığı durumları, hakkın ihlaline dair hukuki yaptırımları da kaleme almıştır.

Tescil, sahibine tasarımı kullanma hakkını verirken aynı zamanda üçüncü kişilerin bu tasarımı üretmelerini, satmalarını hatta sözleşmeye konu etmelerini engellemektedir. Tescilin güçlü yaptırımlarının uygulanabilmesi için tasarımın sahip olması gereken ilk nitelik görünümün yeni¹ olmasıdır. Aksi takdirde var olan tasarımın yeniden tescili, tescil sahibine hukuka uygun olmayan menfaatler sağlar ki bu durum kaosa sebep olur.

Yenilik; değişiklik, var olanının dışına çıkmaktır. SMK'ye göre yenilik; tasarımın varsa rüçhan tarihi, yoksa başvuru tarihinden önce dünyanın herhangi bir yerinde kamuya sunulmamış olmasıdır. Tescili talep edilen tasarımla, küçük ayrıntılarda farklılık gösteren bir tasarım kamuya sunulmuş ise tasarım yeni olarak kabul edilmemekte ve tescil talebi Türk Patent ve Marka Kurumu (TÜRKPATENT) tarafından reddedilmektedir. SMK veya ilgili Yönetmelik'te küçük ayrıntılarda farklılığın ne olduğu belirtilmemiştir. Tescil hakkında bilgi sunan Tasarım Kılavuzunda küçük ayrıntı; *"Yenilik tanımındaki küçük ayrıntının sınırları, somut olaya göre farklılık göstermektedir. Aynı tasarımlardaki renk veya malzeme gibi farklılıklar, çoğu zaman tek başına bir ürünü farklılaştırmada yeterli olmadığından küçük ayrıntı olarak nitelendirilir. Zira bu özellikler, tasarımın görünüm özellikleri açısından aslî unsuru oluşturmamakta ve istisnâ bazı durumlar haricinde tasarımın kimliğini etkilememektedir. Bu kapsamda, tasarımın birebir aynı olduğu durumlarda sadece renk, malzeme veya boyutsal farklılıklarla ilgili başvuru sahiplerinin, ek tasarım başvurusu yapması tavsiye edilmemektedir."*² şeklinde açıklanmıştır.

Küçük ayrıntıdaki farklılık; sonraki tasarımın kimliğine etki etmeyen tasarımın bütünü içerisinde sönük kalan ufak değişikliklerde kalan farklılıklardır. Korumanın ilk adımı olan tescil aşamasında var olan farklılığın küçük ayrıntı mı, yoksa yeniliği açacak bir ayrıntı mı olduğunun tespiti çok önemlidir.

1 İkinci nitelik ise tasarımın ayırt edici niteliğe sahip olmasıdır. (SMK madde 56)

2 TÜRKPATENT tarafından yayınlanan 2021 yılı Tasarım Kılavuzu. Sayfa 11.

Aşağıda örnekleri sunulan tasarımlar incelendiğinde; Örnek 1-’ de yer alan tasarımlar arasındaki farklılığın küçük ayrıntıda kaldığı, Örnek 2-’ de ise küçük ayrıntı eşiğinin aşıldığı düşünülmektedir.

Örnek 1

Önceki Tasarım

Sonraki Tasarım

Açıklama: Önceki tasarım ile sonraki tasarım arasında zemin renk farklılığı bulunmaktadır. Söz konusu fark ufak detayda kalan farklılıktır.

Örnek 2

Sonraki tasarım

Önceki tasarım

Açıklama: Önceki tasarım ile sonraki tasarım arasında; hazne (Hazne, sonraki tasarımda oval formda tasarlanırken önceki tasarımda ön kısım yuvarlak arkaya doğru gidildikçe dikdörtgen form şeklinde yapılanmaktadır.), desen (Önceki tasarımda desenler farklı boyutlara sahip ve zemine dağınık yerleştirilmiş iken, sonraki tasarımda desenler aynı formda ve sıralı düzgün konumlanmıştır.), ayak koyma yükseklik farklılığı (Ayakların basıldığı alan sonraki tasarımda düzlemden yukarıda konumlanmış iken önceki tasarımda ayak kısmı zeminle aynı düzlemedir.) bulunmaktadır.

Belirtilen farklılıklar ufak ayrıntıda kalmayan farklılıklardır. Bu sebeple tasarımlar arasında aynı olmama durumu vuku bulduğu için sonraki tasarım yeni kabul edilmeyerek yayına çıkarılmaması kanaatimizce yasa ile uyarlı olmamıştır.

Yenilik incelemesi yapan ofislerin yenilik kıyas eşliğini aşmaması gerekir. Tasarımlar arasında fark(lar) ilk bakışta görülebiliyorsa sonraki tasarım yenidir.

Yenilik Araştırması

Tasarımların korunmasına dair usul ve esasları içeren 1995 tarihli Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (HKH) yerini, 10 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe giren Sınai Mülkiyet Kanunu'nun Üçüncü Kitap hükümlerine bırakmıştır. Kanunla getirilen yeniliklerden en önemlisi TÜRKPATENT'in tescil öncesinde yenilik incelemesi yapmasıdır.

TÜRKPATENT yenilik incelemesi yaparken, görselleri eşleştiren özel bir bilgisayar programı kullanmamaktadır. Yoğunlukla internet tabanlı elektronik veri havuzlarında (Google, Yandex, Sosyal Medya) fotoğraf/görüntü ve anahtar kelimeler kullanarak araştırma yapmaktadır. Araştırma sonrası "Tasarım Araştırma ve İnceleme Raporu" düzenlenmektedir. Raporda araştırma sonrası bulunan tasarıma, yayın tarihine ve yayımlandığı internet alan adına yer verilmektedir. Araştırma esnasında tespit edilen tasarım, başvuru tarihinden (veya rüçhan tarihinden) önceki 12 ay içinde tasarımcı, halefi veya bu kişilerin izni ile üçüncü bir kişi tarafından yahut da belirtilen kişilerle olan ilişkinin kötüye kullanımı sonucu kamuya sunulmuşsa, bu sunum yeniliği etkilememektedir.

Dünya çapındaki yenilik kriteri sebebiyle araştırma yapılacak alanının uçsuz bucaksız oluşu, TÜRK-PATENT'in kendi veri tabanını etkin kullanamaması, elektronik ortamda elde edilen delillerin hukuki geçerliliği (elektronik ortamda tespit edilen yeniliği kırıci dokümanın elektronik ortama ne zaman konulduğunun tarih olarak tam tespitindeki çekinceler), çizim şeklinde sunulan görsel anlatımların elektronik veri tabanlarında kolay tespit edilememesi, yenilik araştırmasında karşılaşılan zorluklardır.

Tasarım koruması "Görünüm koruması" olduğu için yenilik araştırmasında ürün farklılığı önemli değildir.

Açıklama: Görünümün kullanım alanının farklı olması görünümü yeni kılmadığı için kırmızı oyuncağın varlığı, çikolata görünümünün tesciline yenilik kriteri nedeniyle engel teşkil etmektedir.

Yenilik araştırmasında tescili istenen tasarımla başvurudan önce var olan tasarım bir bütün olarak ele alınır. Tasarım daha önceden var olan unsurların birleşmesinden meydana gelebilir. Tescil işleminin gerçekleşebilmesi için tasarımın bir bütün olarak aynısının yine bir bütün olarak başvuru tarihinden önce kamuya sunulmaması gerekir.

Bileşik ürün parça tasarımının yenilik incelemesine tabii olabilmesi için öncelikle bileşik ürün parçasının normal kullanım³ esnasında son kullanıcı tarafından görülebilmesi gerekmektedir. Avrupa

3 Normal kullanım; bakım, servis veya onarım işleri hariç olmak üzere, **birleşik ürünün** son kullanıcı tarafından kullanımı ifade eder. SMK madde 56/3

Birliği (Birlik) Tasarım Tescil uygulamasından farklı olarak tescil aşamasında TÜRKPATENT öncelikle, bileşik ürün parça tasarımının normal kullanımda görünür olup olmadığını tespit ettikten sonra yenilik incelemesi yapmaktadır. Ancak yenilik incelemesinde teknik zorunluluk veya tasarımcının seçenek özgürlüğü dikkate alınmamaktadır.

Yenilik incelemesi açısından Türk Mevzuatı ile 6/2002 sayılı Birlik Mevzuatı arasındaki diğer bir fark, kamuya sunma alanının Türk mevzuatına nazaran daha dar olmasıdır. Kamuya sunmanın neler olduğunu açıklayan Tüzük madde 7⁴ Türk Mevzuatından farklılık içermektedir. Yenilik kistasının ölçütü, SMK'da yüksek tutulmuştur. SMK'da dünyada yenilik aranırken, Birlik mevzuatında ilgili sektördeki uzman çevrenin iş hayatı esnasında ulaşamayacağı dokümanlar yenilik (ve aynı zamanda ayırt edici nitelik) değerlendirmesinde dikkate alınmamaktadır. Birlik tasarım mevzuatı tescil aşamasında inceleme yapmayarak ve yenilik inceleme alanını SMK'ye göre daha dar tutarak farklılık yaratmaktadır.

*Tasarım Danışmanı, Marka Vekili, E. TÜRKPATENT Tasarım Tescil Uzmanı, Ankara Patent Bürosu, muazzez.kilic@ankarapatent.com

4 Tüzük madde 7: For the purpose of applying Articles 5 and 6, a design shall be deemed to have been made available to the public if it has been published following registration or otherwise, or exhibited, used in trade or otherwise disclosed, before the date referred to in Articles 5(1)(a) and 6(1)(a) or in Articles 5(1)(b) and 6(1)(b), as the case may be, except where these events could not reasonably have become known in the normal course of business to the circles specialised in the sector concerned, operating within the Community. The design shall not, however, be deemed to have been made available to the public for the sole reason that it has been disclosed to a third person under explicit or implicit conditions of confidentiality.

Önder Erol Ünsal*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

ABAD Genel Mahkemesine Göre Tasarım Mevzuatındaki Bilgilenmiş Kullanıcı Kimdir? (T-192/18 Sayılı VW Caddy Kararı)

Tasarım mevzuatında yer alan “bilgilenmiş kullanıcı” kavramının aslında kimi işaret ettiği ve bu kavramın marka mevzuatı ve uygulamasında karşımıza çıkan “ortalama tüketici” kavramından hangi yönüyle ayrıldığı hususunda da açıklamalar içeren bir Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) Genel Mahkemesi kararı bu yazıda okuyuculara aktarılacaktır. Konunun aslen ABAD ve Avrupa perspektifinden aktarılması amacıyla yazar konuya ilişkin öznel değerlendirmelerden kaçınarak, mahkeme kararını nesnel bir dille açıklama gayretini gösterecektir.

“Volkswagen AG” (bundan sonra “tasarım sahibi”) olarak anılacaktır aşağıdaki görünümünden oluşan tasarımı Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi’nde (EUIPO) 2010 yılında tescil ettirir. Tescilli tasarımın uygulanacağı ürünler Locarno Sınıflandırmasının 12.08 sayılı sınıfında yer alan “motorlu taşıtlar”dır.

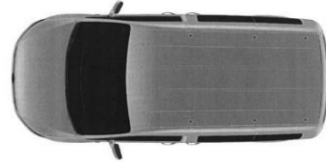
Görünüm 1**Görünüm 2****Görünüm 3****Görünüm 4****Görünüm 5****Görünüm 6**

Görünüm 7

Görünüm 8

Görünüm 9

Görünüm 10

2015 yılında “Rietze GmbH & Co. KG” (bundan sonra “hükümsüzlük talebi sahibi” olarak anılacaktır) yukarıdaki tasarımın hükümsüz kılınması talebini EUIPO’ya sunar. Hükümsüzlük talebi sahibi, tescilli tasarımın yeni ve ayırt edici olmadığı iddialarına dayanmaktadır.

Hükümsüzlük talebi sahibinin temel argümanları; tescilli tasarımın ticari amaçlı bir taşıt olan VW Caddy’nin görünümü olması, bu aracın tescilli tasarımın sahibince 2011 yılında piyasaya sürülmesi, buna karşın tasarımın kamuya daha önceki tarihte gene tescilli tasarımın sahibince sunulmuş olmasıdır. Hükümsüzlük talebi sahibi bu yöndeki iddialarını kanıtlamak için VW Caddy’nin Life modelinin 2004 yılındaki tasarımının görsellerini, 2003 yılında EUIPO tarafından tescil edilmiş bir tasarımı (önceki tasarım) sunmuştur.

EUIPO İptal Birimi bu iddiaları kabul ederek, tescilli tasarımı ayırt edici nitelikten yoksunluk gerekçeyle hükümsüz kılmış olsa da, tasarım sahibi bu karara karşı itiraz etmiş ve itirazı inceleyen EUIPO Temyiz Kurulu ayırt edici nitelikten yoksunluk gerekçeli hükümsüzlük kararını kaldırmıştır. Yazının ilerleyen bölümlerinde detaylarıyla aktarılacağı üzere, Temyiz Kuruluna göre hükümsüzlüğü talep edilen tasarım Topluluk Marka Tüzüğü anlamında hem yeni hem de ayırt edicidir.

Hükümsüzlük talebi sahibi Temyiz Kurulu kararının iptal edilmesi istemiyle uyuşmazlığı yargıya taşır. Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) Genel Mahkemesince görülen dava 6 Haziran 2019 tarihinde T-192/18 sayılı karar ile sonuçlandırılır. Kararın tüm metni bu bağlantıdan görülebilir ve yazının devamında belirtilen karar anahatlarıyla okuyuculara aktarılabilecektir.

Hükümsüzlük talebi sahibi, Temyiz Kurulu kararının iptalini ve tescilli tasarımın hükümsüzlüğünü dört ana argüman çerçevesinde talep etmektedir:

I-Temyiz Kurulu, tasarımlar arasındaki farklılıkları sıralamakla yetinmiş, ancak bunların ağırlıklarını belirtmediği gibi, estetik ve teknik özellikler bakımından farklılıkları ayırt etmemiştir.

II- Temyiz Kurulu, bilgilenmiş kullanıcının dikkat düzeyini gereğinden fazla yüksek tutarak inceleme yapmış ve tasarımlar arasındaki farklılıklara gereğinden fazla önem atfetmiştir.

III- Temyiz Kurulu, tasarımcının seçenek özgürlüğünü hatalı biçimde değerlendirmiştir.

V- Temyiz Kurulu, bazı delilleri dikkate almamıştır.

Genel Mahkeme incelemesine “bilgilenmiş kullanıcının dikkat düzeyinin” sorgulandığı ikinci argümandan başlamıştır.

Hükümsüzlük talebi sahibine göre; Temyiz Kurulu tasarımlar arasındaki farklılıkları incelerken, teknik ve estetik özellikler arasındaki niteliksel farklılığı göz önüne almamıştır. Şöyle ki; kararda dile getirilen farklılıklar, motorlu taşıtların normal özellikleri hakkında belirli düzeyde bilgi sahibi olan kişilerce anlaşılamayacaktır ve daha çok teknik özelliklerle ilgilidir. Bunlar da tampon, far, sinyal ve arka bagaj kapağındaki farklılıklardır. Buna ilaveten; hükümsüzlük talebi sahibine göre, bir üreticiye ait bir araba modelinin yıllar içerisinde yeni versiyonları geliştirildiğinde, bilgilenmiş kullanıcılar tasarımdan çok teknik özelliklerdeki gelişmelere (sürüş güvenliği, performans, konfor, vs) konsantre olacaktır. Daha da ötesinde, bir alıcının VW Caddy markalı bir aracı satın alması kararı, aynı aracın önceki yıllardaki serileriyle karşılaştırmaya değil, diğer üreticilerin araçlarıyla karşılaştırmaya dayanmaktadır.

Genel Mahkeme bu iddiaları incelerken ilk olarak “bilgilenmiş kullanıcı” terimini içtihat çerçevesinde açıklamıştır. İçtihadı göre; “kullanıcı” statüsü, tasarımın uygulandığı ürünü, ürünün amacına uygun olarak kullanan kişilere karşılık gelmektedir. “Bilgilenmiş” terimi ise bu kişilerin; tasarımcı veya teknik uzman olmasa da, ilgili sektördeki farklı tasarımları bilen, bu tasarımların normalde içerdiği özellikler hakkında belirli düzeyde bilgi sahibi olan ve bu ürünlere ilişkin ilgisinin sonucu olarak, bunları kullanırken nispeten yüksek düzeyde dikkat düzeyi gösteren kişiler olduğunu işaret etmektedir.

“Bilgilenmiş kullanıcı” kavramı, marka hukukunda yer alan “ortalama tüketici” ile “sektör uzmanı” arasında bir yerde bulunur biçimde değerlendirilmelidir. “Ortalama tüketici” özel bir bilgisi olmayan ve ihtilaf konusu markalar arasında doğrudan karşılaştırma yapmayan bir kişiyken, “sektör uzmanı” detaylı teknik uzmanlığa sahip kişidir. Bu çerçevede, “bilgilenmiş kullanıcı” kavramı ortalama düzeyde dikkate sahip olan bir kişi olarak değil, ilgili sektör hakkındaki kişisel deneyimi veya yoğun bilgisi nedeniyle özel düzeyde gözlemci olan kişiler olarak anlaşılmalıdır.

Son olarak, içtihadı göre, bilgilenmiş kullanıcının bir özelliği de önceki tarihli tasarım ile incelemeye konu tasarım arasında doğrudan karşılaştırma yapabilmesidir.

İncelenen vakada; EUIPO Temyiz Kurulu, motorlu taşıtların bilgilenmiş kullanıcılarını, bu taşıtlara ilgisi olan, onları süren veya kullanan, ilgili dergileri okuyan, ilgili fuarlara, gösterilere, bayilere giden, piyasadaki modeller hakkında bilgi sahibi olan kişiler olarak değerlendirmiştir. Bu kişiler, üreticilerin piyasada bilinen modellerin teknik özelliklerini ve görünümelerini düzenli olarak yenilediklerini farkındadır. Bu kişilerin bildikleri bir diğer husus da, düzenli olarak yapılan bu “makyajın” amacı, araç modellerinin karakteristik tasarım özelliklerini değiştirmeksizin, belirli moda eğilimlerini bu modellere uygulamaktır. Temyiz Kuruluna göre incelenen vakada karşılaşılan farklılıkların hiçbirisi bu şekilde tanımlanmış bilgilenmiş kullanıcılarının dikkatinden kaçmayacaktır.

Genel Mahkeme, hükümsüzlük talebi sahibinin bilgilenmiş kullanıcıların kararda belirtilen tamponlar, farlar, sinyaller, arka bagaj kapağındaki farklılıkları algılamayacağı, bunların teknik detaylar olduğu yönündeki iddiasını haklı bulmamıştır. Her şeyden önce, Temyiz Kurulu sinyallerdeki farklılıklardan

bahsetmemiştir ve esasa gelindiğinde tamponlar, farlar, arka bagaj kapağındaki farklılıklar teknik detaylarla değil, görsel özelliklerle ilgilidir. Bu nedenle bilgilenmiş kullanıcı bu farklılıkları algılayabilecektir.

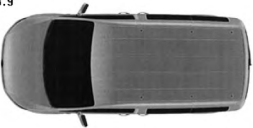
Hükümsüzlük talebi sahibinin, bir üreticiye ait bir araba modelinin yıllar içerisinde yeni versiyonları geliştirildiğinde, bilgilenmiş kullanıcıların tasarımdan çok teknik özelliklerdeki gelişmelere (sürüş güvenliği, performans, konfor, vs) konsantre olacağı yönündeki iddiası da kabul edilmemiştir. Şöyle ki, bu argümanın tasarımların karşılaştırılmasında bilgilenmiş kullanıcının dikkat düzeyine ilişkin Temyiz Kurulu değerlendirmesini etkileyecek bir yönü bulunmamaktadır.

Belirtilen nedenlerle bilgilenmiş kullanıcının dikkat düzeyine ilişkin olarak öne sürülen iddialar haklı bulunmamış ve belirtilen argüman Genel Mahkeme tarafından reddedilmiştir.

Genel Mahkeme kararın devamında tasarımların karşılaştırılmasına ilişkin itirazları değerlendirmiştir.

Hükümsüzlük talebi sahibine göre, Temyiz Kurulu, öncelikle tasarımlar arasındaki benzerliklere konsantre olmalıyken ve bunları doğru analiz ederek, tasarımların neredeyse aynı oldukları sonucuna varmalıyken; tasarımlar arasındaki farklılıkları sıralamakla yetinmiş, ancak bunların ağırlıklarını belirtmediği gibi, estetik ve teknik özellikler bakımından farklılıkları ayırt etmemiştir. Bunun sonucunda vardığı karar da elbette ki hatalı olmuştur.

Temyiz Kurulu incelemesinde, inceleme konusu tasarımın ayırt edici niteliği değerlendirilirken, hükümsüzlüğü talep edilen tasarıma ve önceki tarihli tasarıma ilişkin olarak aşağıdaki görünümeler esas alınmıştır:

Hükümsüzlüğü Talep Edilen Tasarım	Önceki Tarihli Tasarım
3.1 	 2/5
3.2 	 1/5
3.3 	 3/5
3.4 	 5/5
3.5 	 4/5
3.7 	
3.8 	
3.9 	
3.10 	

Bu incelemenin sonucunda Temyiz Kurulu, tasarımlar arasında belirgin farklılıklar bulunduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu farklılıklar kararda uzunca biçimde aktarılmıştır: Kaputta, genel görünümde, farlarda, ön tamponda, arka bagaj kapağında, arka tamponda bulunan farklılıklar. Temyiz Kuruluna göre, bu farklılıkların hiçbirisi bilgilenmiş kullanıcının dikkatinden kaçmayacaktır ve hükümsüzlüğü talep edilen tasarımın genel görünümünün, önceki tarihli tasarımın genel görünümünden farklılaşması sonucuna yol açacaktır. Özellikle, farların farklı biçimi ve konumlandırılması taşıta farklı bir görünüm vermektedir ve bu da bütünsel izlenimi etkilemektedir.

Bu çerçevede ve kararda detaylıca açıklanan nedenlerle hükümsüzlük talebi sahibinin bu yöndeki argümanları da reddedilmiştir.

Hükümsüzlük talebi sahibinin üçüncü argümanı, Temyiz Kurulunun tasarımcının seçenek özgürlüğünü hatalı biçimde değerlendirdiği yönündedir. Ancak, bu argümanı desteklemek için Temyiz Kurulunun bu konuya ilişkin tespitlerini sorgulayan bir iddia öne sürülmediğinden, hükümsüzlük talebi sahibinin bu yöndeki argümanı da kabul edilmemiştir.

Son olarak, hükümsüzlük talebi sahibi, Temyiz Kurulunun, bazı delilleri dikkate almadığını iddia etmektedir ki, bu yazıda ayrıca belirtilmeyecek nedenlerle, bu yöndeki argüman da reddedilmiştir.

Sonuç olarak Genel Mahkeme, hükümsüzlük talebi sahibinin tüm iddialarını reddederek, tasarımın ayırt edici nitelikte olduğuna hükmetmiş ve EUIPO Temyiz Kurulu kararını onamıştır.

ABAD Genel Mahkemesinin bu yazı boyunca aktardığımız kararı, Tasarım Hukukunda yer bulan bilgilenmiş kullanıcı kavramına ve bu kavramın motorlu taşıtlar ürünleri bakımından değerlendirilmesine yönelik saptamaları bakımından dikkat çekicidir. Tasarım Hukukunda yer alan bilgilenmiş kullanıcı kavramının, Marka Hukukunda yer alan ortalama tüketici kavramından farklarının da altını çizen kararın uygulayıcılar bakımından faydalı olacağını düşünüyoruz.

AIPPI TÜRKİYE

FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KORUMA DERNEĞİ AIPPI Türkiye Ulusal Grubu

26 Eylül 2008 tarihi itibarıyla tüzel kişilik kazanmış bulunan ve T.C. Kanunlarına göre kurulu bağımsız bir dernek olarak Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği, Uluslararası AIPPI Derneği ile işbirliği içerisinde, AIPPI Türkiye Ulusal Grubu misyonunu da üstlenmiş bulunmaktadır.

Hazırlayanlar

Ece Gönülal (ece.gonulal@law.northwestern.edu)

Ender Erkarataş (ender.erkaratas@tofas.com.tr)

Gözde Eker Kayacan (g.eker@arslanoglu.eker.com)

Gülçen Atasaver Başçı (gulcen.atasever@ankarapatent.com)

Mine Akarsu (mine@akarsu.av.tr)

Mustafa Çağatay Akbaş (mustafa.akbas@desin.av.tr)

Simay Akbaş (simay.akbas@destekpatent.com)

Tasarım ve Uygulama

Feyza Çanaklı feyzalal@gmail.com

Fikri Gündem’de yayımlanan yazılar AIPPI Uluslararası ve/veya AIPPI Türkiye adına bağlayıcı olmamakla birlikte yazılar AIPPI Uluslararası ve/veya AIPPI Türkiye’nin resmi görüşü olarak nitelendirilemez. Yazılar yazarların kişisel görüşünü yansıtmakta olup, yazılara ilişkin her türlü sorumluluk tümüyle yazara aittir.

Önümüzdeki sayılarda Bülten çalışmamıza katkıda bulunmak isteyen üyelerimizin fikrigundem@aippiturkey.org mail adresi üzerinden iletişime geçmeleri rica olunur.

FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KORUMA DERNEĞİ AIPPI Türkiye Ulusal Grubu

Altintepe Mah. İstasyon Yolu Sk. No:3/1-130 Maltepe, İstanbul

www.aippiturkey.org

twitter.com/aippiturkey

instagram.com/aippiturkey

linkedin.com/aippiturkey